

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo
mu je v Gorici, Nunske
ulice št. 10. — Nefran-
kovana pisma se ne
sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Upravnništvo
sprejema oglase in na-
znanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Prvi vseslovenski shod

kršč.-socialnih delavcev v Ljubljani.

Vsem slovenskim krščansko-socialnim delavcem po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem naznanjamo, da bo v nedeljo, dne 18. septembra t. l. v Ljubljani prvi veliki vseslovenski shod krščansko-socialnih delavcev.

Kaj nas nagiba, da sklicujemo tak shod?

Letos praznuje naš ljubljani vladar svojo petdesetletnico. Ko se vse veseli njegovega slavlja, ne smejo zaostati slovenski delavci. Hvala Bogu! velikanska večina njihova si je še ohranila zavest dolžnosti, ki jih ima do svojega cesarja, zavest hvalečnosti do njega, ki je porušil ovire delavskim organizacijam, ki je v skrbi za delavsko varstvo in zavarovanje vstvaril že mnogo koristnih zakonov, ki je zadnji čas tudi v političnem življenju dal mesto delavskemu stanu. Zato bodi njegovega blagonosnega dela spominu v prvi vrsti posvečen naš shod, — dokaz naše sinovske vdanosti in ljubezni.

Vseslovenski shod sklicujemo, ker je sedaj bolj kot kdaj treba, da javno prosvedujemo proti pogubnemu internacionalizmu, ki se iz tujine zanaša med naše delavce in da veličastno pokažemo, da v obrambi narodnih pravic stoji slovenski krščanski delavec vedno v prvih vrstah.

A še drugih razlogov imamo dovolj. Žalostni, obupni prizori na vseh straneh! Kdo z žalostjo ne opazuje kako naglo propadajo slovenski delavski stanovi sploh? Komu pač niso znane žalostne razmere slovenskega delavstva? Kako vsej tej nesreči pomagati? Premišljajmo, posvetujmo se, delajmo najprej sami, in Bog bo blagoslovil naše misli in delo. To je gotovo: če bomo mi storili vse, kar zahteva od nas krščanska pravičnost pa krščanska ljubezen, bo tudi Bog storil vse, česar nam je treba.

Za taka posvetovanja so potrebni shodi. In zato sklicujemo letos prvi vseslovenski shod krščansko-socialnih delavcev. Sobratje! Pridi na shod vsak, kdor le more! Na tem shodu se bomo ozrli po svetu ter si ogledali, kako si drugod pomagajo delavci, v prvi vrsti krščansko-socialni delavci, potem pa hočemo preudariti, kako si hočemo mi vsi slovenski krščansko-socialni delavci, skupno pomagati.

Sobratje! Dosedaj smo napravljali le vsak v svojem ožjem kraju delavske shode, sedaj nas je pa že toliko povsod, kjer prebivajo Slovenci, da lahko napravimo velik, veličasten vseslovenski delavski shod. Na tem shodu si hočemo znova utrditi svoje prepričanje, znova se naučiti za misel krščansko-socialno.

Ob enem se bo tisti dan blagoslovila naša zastava, zastava slovenskega krščansko-socialnega delavstva, zastava vse slovenske krščansko-socialne organizacije. Ta zastava bo zanjaprej vidna vez, ki nas bo vezala in nas vodila v našem težkem boju!

Ker pa bo zastava skupna last vse slovenske krščansko-socialne organizacije, zato vabimo ob enem vsa slovenska društva te organizacije in sploh vse prijatelje slovenskega krščansko-socialnega delavstva: pridite k slavnosti blagoslovljenja naše zastave!

Trdno smo prepričani, da s tem dnevom naredimo velik, važen korak naprej proti cilju, ki nam ga je zarisal z neizbrisnimi črkami poglavar naše svete cerkve, papež Leon XIII., v blagor in čast slovenskih delavcev.

Opomba I. Vsa korespondenca, ki se tiče vseslovenskega delavskega shoda, se določa glavni tojniku pod naslovom: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani.

Opomba II. Zastava je naročena; da se pa pokrijejo obilni stroški zanjo, prosijo se vsi prijatelje krščansko-socialne organizacije blagobotnih prispevkov, ki naj se pošiljajo uredništvu „Glasnika“.

Zopet o Raiffeisnovih posojilnicah.

„Prim. List“ je že razpravljal o Raiffeisnovih posojilnicah ter posebno povdarjal njihovo korist. Vidi se, da se njegov glas ni brezuspešno izgubil v prazni zrak, marveč je vzdramil mnogo rodoljubnih mož, katerim bije še vedno gorko srce za ljudstvo, kateri se potegujejo za njegovo rešitev, povzdigo in njegove koristi. Pri tem delu jih bodri zavest, da služijo dobri stvari, da se bore v povzdigo blagostanja svojega naroda in v obče človeštva. Pač čast takim požrtovalnim možem!

Pri nas so torej že ustanovili nekaj posojilnic. A vendar jih je še vse premalo. V vsakem večjem kraju naše primorske dežele bi morali postaviti takoj trdnjavo, kakor so v resnici Raiffeisnove posojilnice. Čim več takih trdnjav, tem varnejši bomo pred sovražniki — oduhili. Da se laglje odbija napad, treba složnosti, zveze, treba — organizacije. Stanove, katere je razbila liberalna vlada, treba zjediniti, in v stanovih samih jediniti v krepko celoto posamezne ude. Brez organizacije je vse govorjenje o rešitvi soc. prашanja nično, brez organizacije ni govora o povzdigi bednih stanov, ki stočejo pod težo modernega kapitalizma.

Kakor je sedaj stanje človeške družbe, treba organizacije na vsej črti, v vseh stanovih. V naši razpravi se pa hočemo omejiti samo na jeden stan, in to na kmetijski. Kaj vse premore pojedin mož, ako se oklene ideje organizovanja z ljubeznijo in navdušenostjo, v to nam je porok skromni župan flammersfeldski Raiffeisen. Njegove posojilnice so liki tabornji, v katerih se zbirajo ostaline razkosanega kmetijskega stanu, v katerih se organizuje kmetijski življ, da odbija od sebe skupno nevarnost. A to ne s čini brutalne sile, ampak z delavnostjo in varčnostjo, po medsebojni pomoči, na neomajnem temelju prava in krščanske ljubevi.

Vzbuditi v naših vrstah mnogo mož, vnetih za organizacijo našega ljudstva, odločnih ustanoviteljev Raiffeisnovih posojilnic, to je namen predstoječe razprave, ki velja postanku, upravi in koristi teh posojilnic.

V renki provinciji na Nemškem je zavladala l. 1847—1848 vsled slabih letin velika stiska. V slabih letinah pa ne preostaje kmetu drugega, kakor da se zadolži. In kakor skušajo povsod nekateri brezvestneži zlorabljati bedo bližnjega v svoje sebične namene, tako se je zgodilo tudi tukaj. V velikih tolpah so se oglašali oduhili in izsesovali kmeta, rokodelca in delavca. Drage volje so posojevali potrebnim denarja, toda na tako visoke obresti, da jih dolžniki niso

mogli zmagovati. Kaj se je zgodilo? Po-sestva, lasti prej premožnih kmetov so padle brezvestnim oduhom v roke. V takih žalostnih razmerah se je našel mož, ki ni mogel zreti mirnim oknu bede svojih ljudi. Ta mož je bil Miroslav, Viljem Raiffeisen, tedaj župan v Flammersfeldu.

Raiffeisnu se je ljudstvo smililo. Rad bi mu bil pomagal, a začetkom ni sam vedel kako, ker ni imel denarja. Vendar on je bil mož na svojem mestu, kar nič se ni dal oplašiti, in tako je v njem dozorel sklep, da hoče pomagati in rešiti, kar bi se sploh še dalo rešiti. Poznal je, da se ljudje boje jemati posojila v večjih hranilnicah in sličnih denarnih zavodih, in da se v to raje oglase pri sosedu v vasi ali celo pri oduhu. Zato je osnoval v Flammersfeldu zadruzo, h kateri so pripadali najprej premožnejši občinski kmetje. Glavni namen zadruge je bil, postaviti se v bran oduhu in opomoči potrebnim v stiski po načelih krščanske ljubezni.

Vsak zadržnik je plačal določeno svoto (10 mark) ali naenkrat ali v obrokih kot zadržni delež v zadržno denarnico. Ta vplačevanja so tvorila glavni kapital, ki je po hranilnih vlogah vaščanov vedno bolj naraščal in se zmerno obrestoval (po 4 1/2 %).

Tako se je nabral primeroma velik prometni fond, s katerim naj bi se opomoglo potrebnim. Ta fond se je izročil

23

LISTEK

Moja doba in podoba.

Spisal Andrej Marušič.

(Dalje.)

„Il cappellani di Sant' Antoni“. Blizu grof Attems-ovega palača na Kornji je podružnica sv. Antona, kjer sem jez mašaval. Ta cerkva ima od nekdanj svojega „kapelana“ z nalogo, „ut custodiat et augeat“. Tisti čas, ko sem bil jez pri gr. Attems-u, bil je kapelan bolehni g. Iv. Lustik, popred nunski katehet in drugi dvorni kapelan kn.-nadškofa Lušina, pevec-dilettant. Redna opravila g. kapelana pri sv. Antonu so bila: maša s sv. Rešnj. Telesom ob nedeljah in praznikih ob 9. uri, litanije in blagoslov ob nedeljah, praznikih, petkih in nekaterih osminah; slednjič o petkih v postu križev pot, rožni venec v osmini roženvenčne nedelje in neka izredna opravila med letom in Veliki teden (nekdanj celó maša na Vel. četrtek!). Ker ni mogel kapelan L. vsega tega opravljati, bil sem njegov namestnik jez. Zato me je muhasti in prilizni cerkovnik Jos. Buffolin klical „il cappellani“ (kapelanček), katerega naslova so se brž babice ondotelega okraja (rione) poprijele.

Lani in predlanskim se je vnel hud prepir po časnikih zaradi petja in pridige v cerkvi sv. Antona, ki smo jo imenovali pred 40—45 leti „l'abbazia di St. Antoni“. — V katerem jeziku se je tedaj pelo? Po latinski in slovenski. Pri glavni maši z izpostavljenim sv. R. Telesom ob nedeljah je pela vsa cerkev koralni „Tantum ergo“ po maši in nič drugega. Ob slovesnejših praznikih popoldne je pela spet vsa cerkev latinske litanije, kakor jih je obrednik zapel; potem „Tantum ergo“ in na zadnje „Salve Regina“. Namesti „Tantum ergo“ smo peli ob navadnih nedeljah in petkih: „Santo“. To je bilo edino italijansko. Še-le ko so l. 1857 napravili orgle, hodil je moj prijatelj Ant. Cumar († 1. sept. 1876), ravnatelj v zavodu zanemarnjenih otrok („fanciulli abbandonati“), orglat in so njegovi vzgojenci peli italijanske pesmi. Po Lustik-ovi in Cumarjevi smrti je šlo vse tako naprej. V adventu pa, pri zorni maši, se je pelo od nekdanj po slovenski; peli so dijaki (n. pr. tudi sedanji gosp. baron Winkler) in pozneje kakoršni koli drugi dilettanti. — Pridige ni bilo nikdar nobene, ker so župniki sv. Ignacija želeli, da bi prihajali ljudje raji v župnijsko cerkev. — Tako tedaj vidite, da tudi nekdanji „cappellani“ še kaj ve. — Na sv. Teló sem mašaval pri sv. Antonu glavno mašo po procesiji celih 20 let, za gimnazij je mašaval kollega Pertout. H koncu tega kapitljčka še to: Bilo je en petek m. junija, ob času sardel. Pel sem po litanijah navadne molitve, kar zavpije „Križan“ pred cerkvijo: „Sardelle, ej; sardelle, ej!“ — kakor je pri nas navada. Ministranta začneta zamolklo smeja prhati in mene je tudi strašno lomil smeh; bal sem se res, da mi prsi počijo, ker sem se po sili smeja zdržaval. Eden ministrantov, ki je imel kot pevec krāsen srebren glas, je zdaj dekan na laški meji v Višku (Visco), g. Ferd. plem. Posarelli.

V velikih hišah so tudi posli „veliki“. Imeli smo pri gr. Attems-u starega Karnjela Ant. Pivdorja; bil je 40 let pri hiši, služil že pod grofovimi stariši in užival po starem grofu pokojnino. Tresle so se mu roke močno, pa Bog vāruj, da bi ga bili odstavili od strežbe pri mizi, čeprav smo se vsak hip bali, da mu padejo krožniki iz rok in da nam posodo pobije. Privilegij, pogrinjati in napravljati mizo, imel je le on; več

ko pol ure jo je pripravljaj, pa je bilo vse simetrično in elegantno! Ta originalni starček „Toni“ (drugi ljudje so mu rekli: „Sior Antoni“) je bil moj služabnik in me je imel rajše, ko svoje otroke; imel je namreč družino v lastni hiši tik cerkve sv. Antona. Bil je varčen v vseh rečeh; varoval je tudi — metle, da se preveč ne pogulijo. Prej ko je začel n. pr. pometati mojo sobo, pomolil je pód še preveč in pustil ga tako kakih 5 — 10 minut; potlej je začel iz vseh kotov prav rahlo spravljati prah na mokre deske, slednjič je tudi po sredi pometel, pa — ker se mu je metla smilila — je pód le bolj božal; po vseh mokrih mestih se je naredilo blato. Ko se je to blato posušilo, spremenilo se je v prah, kakor po cesti, tem bolj, ker sem hodil med ukom gori in doli. Prah je meni in učencem nagajal, zato sem ga večkrat skrivši in v naglici sam pometel; postavil sem pa k oknu stražo, da me očka Toni ne zasači. Enkrat se je to vendar le zgodilo. Toni stopi nenadoma v sobo, gleda in vpraša: „Po, Prè André, — ce fas?“ Jez: „A, nuja, nuja, Toni! I kontin...“ (sem nekaj menceal za zobmi.) Poparjen gre T. ven, pa mrmra sam s sabo. Hišni je pozneje rekel: „Ča del Diāu! Le plūj kurjōš, kome il kont“ (ali po furlanskem pravopisu: „Chia del Diāu! l'è plū curios, come il cont“. To pomeni: „Ti hudir, ti! — je bolj siten, ko grof.“ Prav za prav pomeni nedolžna furlanska kletev: „chia del Diāu“ = „hudirjeva hiša“ t. j. pekel.) Sicer je pa T. že popred sumil, da za njim pometam; saj me je izdal čisti pód.

Po tej anekdoti naj se še enkrat od grofovega palača na Kornji v duhu poslovim.

f.) Učitelj slovensčine in veroučitelj na gimnaziji.

Pomočni učitelj na gimnaziji sem bil že l. 1854 in (v 2. sem.) 1855; učil sem slovenski jezik; učil sem ga, izvzemši l. 1856 in 1863, tudi še kot katehet do leta 1865. Leta 1856 ga je učil novi katehet g. Andr. Respet; l. 1863 pa novosistemizirani prof. J. Pakj — sam.

Organizacija za slovensčino ni bila v omenjenih ednajstih letih zmeraj enaka. Leta 1854 sta bila dva učna tečaja (po 3 ure), l. 1855-57 tri tečaji (po 2 uri); od l. 1858-62 tri tečaji in še en ponavljajni tečaj (ta z eno uro na teden). Z razpisom držav. ministerstva z dne 8. okt. 1861 se je raztegnil pouk v slov. in ital. na vse gimnazijske razrede; poprejšnji tečaji so bili namreč samo za dijake višega gimnazija, pozneje tudi IV. razreda etc. Od l. 1863. naprej smo imeli tudi slov. tečaje za Neslovence in ital. tečaje za Neitalijane; v prvih (slov.) sem eno leto (1864.) učil tudi jez. Učitelj slovensčine zraven mene so bili l. 1854 in 56 korni vikarij Matej Pirc; l. 1858-63 prof. Iv. Šolar, ki je imel navadno po eden tečaj; pozneje se je izročala slovensčina v raznih gimn. razredih raznim zá-njo sposobnim (notranjim) učiteljem. Zadnje leto (1865) sem imel n. pr. jaz IV., VII. in VIII. gimn. razred.

Vtisi, ki so mi ostali iz prvih let poučevanja slovensčine, so ti, da sem težko pogrešal pri odraslih dijakih jezikovne in narodne zavesti; moral sem jo še-le buditi, ker brez nje ni znanja za materni jezik in ugodnega uspeha. Zbujal in krepčal sem jezikovni čut ne samo z zlaščano in podsladkano slovnico z ozirom na domače dialekte, temuč med drugim tudi s tem, da sem bral (višega gimnazija) mladini primerne, mi-kavne, aktualne spise v „Novicah“. Moj namen je bil namreč, pripraviti več ali manj potučene dijake do tega, da bi sami pri sebi rekli: No, lejte, saj tudi naš materni jezik je še kaj vreden! Ta namen sem tudi dosegel.

(Dalje prih.)

v oskrbo vodstvu, ki je bilo sestavljeno iz zadrugarjev, in to vodstvo je izposojevalo denar potrebnim stanovskim drugom z nekaj večimi obrestmi (5%).

Tako se je opomoglo mnogim.

Vsakdo ve, kako ulogo igra že po-jedini goldinar v malem gospodarstvu; navadno se ga dobi najtežje tedaj, ko se ga najbolj potrebuje.

Čevljar ima napraviti čevlje; mož ima majhno hišo, nekaj njive in jedno kravo. Ali usnja nima in denarja nima, da bi si ga kupil. Rabil bi 50 gl. Ako bi bila Raiffeisnove posojilnica v vasi, bi takoj dobil to svoto; za to bi plačal vsako leto 2 gl. 50 kr. obrestij, ako se mu obrestuje po 5%. Tako pa ne more dobiti denarja. Premožnejši v vasi so shranili denar v bližnji hranilnici ali ga celo zamenili za vrednostne papirje, drugi mu ne morejo, drugi nočejo pomagati. Izposoditi si denar na visoke obresti in celo pri oduhu, ne kaže. Njegovo stanje je tedaj vsekako mučno.

Enako je z mizarjem; ima malo posest in se mu nudi prilika, da kupi za 100 ali 200 gl. dober les in po ceni. In pustiti mora priliko, ki se mu morda nikoli več ne vrne, in to samo zato, ker nima pri roki denarja. Takih primer se dá navesti obilo; in v takih slučajih hitro opomoči in obvarovati ljudi oduhov, je bil prvi namen izposojenega denarja.

Posojila so se dovoljevala samo proti dolžnemu pismu. Menjice so bile brezpogojno izključene, ker ni kmet največkrat kar nič poudčen v menjicnem pravu in bi ga torej ne znal uporabljati. Kdorkoli si je hotel izposoditi denar, je moral tudi navesti vzrok, čemu ga rabi. Vzrok se je podrobno pretehtal, in ko je prosilec dobil denar, se je strogo na to pazilo, ali ga res porablja za navedeni namen. V nasprotnem slučaju se je denar takoj zahteval nazaj. Zapravljivcem, igralcem, pijancem i. dr. se sploh ni posojevalo, ali pa je tak človek obljubil, da postane pameten in reden človek in da se postavi pod nadzorstvo društvene-ga vodstva. Tako so se zabranili lehko-miselni, nepotrebni dolgov.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nagodbeno prašanje avstrijski in ogerski vladi dela velike skrbi. Ministri se vozijo z Dunaja v Pešto, z Pešte na Dunaj, po cele ure stikajo glave, a svet ne ve pri čem da je. Ogerski minister je bil tudi zopet pri cesarju ter mu poročal o uspehih. Govori se da so se Ogri udali za kvoto 35%, katera pa je vse-kakor še prenizka.

LISTEK

Slavnostni govor povodom odkritja spomenika

Andreja bar. Čehovina

dnè 14. avgusta 1898.

(Govoril pred rojstno hišo in spomenikom junakovim: M. Vales, v pričo 4000—5000 ljudi).

Vod.

Hvaljen bodi Jezus Kristus! — „Položil bom tvoje sovražnike v podnožje tvojih nog.“ (Mat. XXII. 44.) Pozdravljam Vas prisrčno verna — krščanska visoka gospoda, in Vas, dragi mi krščanski rojaki, pozdravljam Vas vse, ki ste prihiteli od blizu in daleč v tako ogromnem številu, pozdravljam Vas v imenu Gospoda vojnih trum. Izredno lepo in pomenljivo dvojno slavnost obhajamo danes v tej naši prijazni slovenski dolini braniški; prva je slovesno odkritje spomenika slavnemu junaku Andreju bar. Čehovinu, katero je ravno kar izvršil visokorodni g. zastopnik c. kr. vlade. Druga s tim odkritjem združena slavnost je naznačena v napisu na spomeniku: V spomin 50 letnice vladanja njih veličanstva cesarja Franciška Jožefa I., o čemur mi je danes dana častna naloga, Vam, visoka gospoda in predragi rojaki v proslavo tega dneva nekoliko besed spregovoriti v imenu in v čast Gospoda vojnih trum. Prepričan sem, da me bode radi poslušali, saj Vam bom govoril kot tukajšnji rojak tega slavnega junaka, ki sem imel to čast, da sem ga kot 12-13 letni deček parkrat videl, ko je prišel na kratek odpuš. Prosim pa slavno in verno občinstvo, da bode milo sodilo moje kratke besede ter prizaneslo moji slabosti.

I.

Važen in vzvišen je poklic, ki je odločen vojaškemu stanu. Vojaški stan

Cesar je izrazil željo, da se na vsak način še jedenkrat poskusi, ako je mogoče parlamentarnim in ustavnim potom rešiti zadevo o obnovitvi nagodbe. V ta namen da bo sklican državni zbor na 19. septembra.

Češki katoliški shod je bil sija-jen pojav katoliške zavesti med Čehi. Ob ogromnej udeležbi so razboriti go-vorniki obravnavali najvažnejša prašanja. Bog daj obilo uspeha.

Kat. ljudska stranka hoče vstra-jati v desnici. To posnemamo iz vrste člankov v „Linzer Volksblatt“. Vstrajati hoče z desnico na podlagi načel izraže-nih v skupni adresi, ker si ne želi ab-solutizma. Nas veseli ta izjava. Da bile stranka ostala trdna.

Jezikovne naredbe so še vedno strašilo, s katerim nemški nacionalci begajo ubogo nemško ljudstvo. Ko bi Nemci ne imeli nujnejših potreb, naj bi si le dovoljevali ta „špas“.

Vnanje države.

Ruski car je po svojem ministru za vnanje zadeve razposlal oklic proti oboroženemu miru. Ruski minister je na povelje carjevo poslal vsem vladam poziv za sklicanje konferenc, na katerem bi razpravljali o škodah, ki jo trpe na-rodni vsled oboroževanja. Ta oklic je na-pravil povsodi globok vtis, in se ga mora veseliti vez civilizovani svet.

Nemški katoliški shod je zbora-val letos v Krefeldu. Shoda se je ude-ležilo do 7000 oseb, mej njimi največ delavcev. Na dnevnem redu so bila mno-ga prečca socijalna prašanja.

Poljaki v Prusiji so prava raja. Zadnje dni je pruska vlada zopet odre-dila, da morejo dobiti samo oni Poljaki dovoljenje za lekarnarski obrt, ki se ob-vežejo, da bodo imeli na svojih lekarnah le nemške napise. Vsa notranja ureditev lekarne mora biti izključno nemška.

Mirovna pogajanja med Španijo in Ameriko bodo težavna. Severna Ame-rika zahteva, da Španci odstopijo fili-pinski otok Luzon, da imajo Američani na ostalih otokih s Španci jednake pravice in da se cerkev loči od države. Najtežje pa bode prašanje glede kuban-skega dolga. Španci se bodo vpirali a slednjič morali odjenjati.

Nemški cesar je k posvečenju no-ve protestantske cerkve v Jeruzalemu povabil zastopnike protestantov iz dru-gih držav. Tudi avstrijski protestantje pošljejo svojega zastopnika. Nemški ce-sar pride z velikim spremstvom v Jeru-zalem kot mednarodni poglavar prote-stantizma. Toda tudi to sredstvo ne oživi omrtvelega protestantovstva.

ima namreč namen, da nam donša po-moč v sili, brambo v dnevi nevarnosti. On se zbira okoli prestola svojega vla-darja, da brani napadano pravo njegovo. On se zbira ob stopnicah altarja, da brani svetišče Gospodovo, t. j. da brani, kakor se glasi krščansko géslo: „vero, dom cesarja;“ on hiti na meje domovine, da jih brani in na zunaj proti sovražniku; on obrača svoje pazljivo oko na znotraj, da potlači sovražne, vporne življe. Velike so torej dobre, ki inam jih daje vojaški stan, velike so dobre, ki nam jih do-našajo hrabri vojščaki ob času nevarno-sti. Vendar pa sliši vse to njih dejanje le temu svetu in v vse posvetno prejde in vsa posvetna čast je minljiva in kaj po-maga najhrajnejšemu vojščaku, ako bi si ves svet pridobil, na svoji duši bi pa škodo trpel? Pravo vrednost, ceno ima le človeška po božji podobi vstvarjena in s Kristusovo rešitvijo krvjo odkupljena neumrjoča duša! —

To blago versko prepričanje je imel tudi naš verni slovenski junak in rojak, slavní Andrej, kteremu je Bog že zdavno, kakor trdno upamo, za njegove zasluge „za dom in cesarja“ podelil tudi v ne-besih še lepšo neminljivo krono in je torej tudi gotovo njegovo nebesko vese-lje pomnoženo s tem, da gleda danes z veseljem dolj na nas in na ta njemu od-ločeni kraj in krasen spomenik, kateri se mu je v vedni spomin na njegovo iz-venredno junaštvo postavil tukaj, pred-njegovo rojstno hišo. Za to redko pa ve-selo slavnost se imamo poleg Boga, ki nam je dal doživeti ta veseli dan, da se v njem, v Gospodu radujemo in veselimo, zahvaliti še posebno tisti lepi napravi v našem avstrijskem slovenskem (ali ilir-skem) skupaj.

Primorj, ki se jej pravi: II. dru-štvo vojaških doslužencev — veteranov za Gorico in Gradiško. Mi vidimo namreč to slavno društvo, kako ono očitno kaže

Dopisi.

Iz Ročinja. Leta 1772 ustanovil je preč. g. Matevžič, takratni vikarij v Ročinju, prelepo bratovščino „Sedem žalosti Matere Božje“, ki se je prav lepo razcvitala. Imela je nad 3000 udov. Pozneje je jela nekoliko hirati, a oživela je zopet leta 1864, ko je pastiroval v Ročinju preč. g. Andrej Pahor (1850 — 1877) nepozabnega spomina. Po zadnjem misijonu v Ročinju pa se je ta bratov-ščina posebno lepo razvila. Vstopilo je v bratovščino nad 600 novih udov. Preč. misijonar g. Urban Nežmah spisal je lepo knjižico „Skapulir Marijinih sedem žalosti“. Ta knjižica se vroči vsakemu no-vemu udu, v katerej so dolžnosti in du-duhovni dobički naznanjeni. Omenjeni preč. g. misijonar opozoril nas je, da so tej bratovščini podeljeni za III. nedeljo meseca septembra (nedelja 7 žalost M. Božje) enaki odpustki kakor za porci-junkulo. Tega odpustka se udeležijo če so udje ali niso udje bratovščine Mariji-nih 7 žalosti: 1) ako sv. zakramente vredno prejmejo (spoved velja že v pe-tek in soboto pred praznikom; sv. obha-jilo pa v saboto in nedeljo); 2) če Ro-činjsko cerkev v saboto in nedeljo (toli-kokrat-kolikokrat) obiščejo in ondi v papežev namen opravijo molitve. Da bi se domačinom pa tudi zunanjim čestil-cem Matere Božje vstreglo, bode že v petek popoldne in v soboto celi dan po-magalo več spovednikov domačima du-hovnoma. Tudi bosta v soboto 2 govora; eden ob 10 uri predpoldne, drugi pa ob 3 uri popoldne.

Vabljen je toraj verno slovensko ljudstvo k lepi tej pobožnosti. Saj se naše ljudstvo enakih pobožnosti za dne 1. in 2. avgusta v Gorici tako rado in v tako obilnem številu udeležuje. Bog daj pa svoj blagoslov!

Iz Vedrijana. V Vedrijanu se je v nedeljo 21. pr. m. ob 1½ uri popoldne vnel skedenj J. Zorzut-a št. 17 in je po-polnoma pogorel z vsem blagom, kar ga je bilo na skednju in pod skednjem. V nevarnosti je bilo tudi stanovanje, ki je začelo že goreti, dva druga skednja pol-na sena, šolsko poslopje in vikarišče. Da se ogenj ni dalje razširil, zahvaliti je za Bogom nekatere može in mladeniče, ki so celi dve uri ob pekočem solncu in dušljivem dimu in soparu neumorno de-lali, da so ogenj omejili, kakor tudi žen-ske, ki so vodo kaj pridno donšale, da so vse vodnjake izpraznile. Zraven sked-nja v sobi so spali trije otročiči. V pre-veliki zmedenosti je mati skoraj pozabila na nje. Ko se otrok spomni, skoči v sobo, a ne vidi ničesar, ker soba je bila polna gostega, dušljivega dima. Le po umu plane k postelji, zgrabi vse tri ob enem

in jih nese ven. Gotovo njih angelji va-ruhi so jih morali varovati, da se niso udušili v tolikem dimu. Kako je ogenj nastal se ne ve.

Nerazumljivo je, da ljudje niso po-prej ognja zapazili. Goreti je moralo že dolgo poprej, kajti takrat, ko so zapazili, je bil že ves skedenj v ognju in vsa vas v smrdljivem dimu, ki se je le po tleh valil. In vendar je bilo veliko ljudi tam blizu po sencah, ki so čakali popoldan-ske službe božje.

Vse graje vredno pa je, da se mo-žje, potem ko je bil ogenj omejen, niso več zanj brigali. Le na silno prigovar-janje č. g. vikarja so postavili nekatere može na stražo čez noč. To je bilo tudi potrebno, ker štirikrat je po noči ogenj bruhnil izpod razvalin, in veter, ki je že takoj zvečer začel pihati, je raznašal iskre na vse strani. Stražniki pa so vsa-kikrat ogenj takoj udušili. Pod razvali-nami je gorelo in tlelo še v sredo jutro, pa nihče se ni zmenil za to. Še-le v sredo jutro je g. načelnik c. kr. orožni-ške postaje v Kojskem, opozorjen po č. g. vikarju, prišel, ter ljudi primoral, da so vse prekopali in ogenj vdušili. Tako smo se še-le v sredo večer brez skrbi podali k počitku. Gospodar je bil zava-rovan pri banki „Slaviji“.

Iz hribov. Fratelli Marega, Gradi-sca Isonzo čitamo že večkrat ta oglas v Soči. Kakor se vidi, poslučuje se ta Fur-lan rad slovenskih oglasov, a še rajši hodi v naše gore med Slovence svoje žganje prodajat. Akoravno ne zna spre-govoriti slovenski niti besedice, vendar se baha, da dela v hriboh dobre „afare“ koi sklafs. Pa kaj bi ne saj ima tropinec po 40, 50, 60 kr. in še po višjih cenah, kakor mu doda alkohola in kakor more prodati. Če bi videli tega možiceljna, bi se kar čudili, kako ponosno se predsta-vlja s svojo blaženo furlanščino našim narodnim trgovcem v Bovcu, Kobaridu in Tominu. Razume se, da nekateri trgovci radi etikete govorijo kaj radi z njim v oni kosmati furlanščini, da bi ja ta go-spod furlan ne prišel v kako zadrego na slovenski zemlji.

Narodna zavednost, doslednost kje si? Pa nikar ne mislite, da so vsi trgovci taki, ne: Imamo tudi v naših gorah na-rodne trgovce, — čast onim! Ali čas bi bil, da bi se ljulka ločila od pšenice. — Vse drugače pa delajo Lahi z našimi. Znano vam je, da je poslal g. Poberaj na pomlad svojega zastopnika v Fur-la-nijo, ali Lahi mu niso pustili niti tega, da bi jim pokazal uzorce. Naš rojak je moral pobrati šila in kopita ter oditi v Gorico čez slovenski kruh. Rojaki, ako žganje potrebujete, zakaj ga ne kupu-jete od naših Bricev, Vipavcev ali pa

dolgo let poprej na to, da bi starodavni častitljivi prestol slavnih katoliških Habs-buržanov preknucile. Zaporedoma ste sle-dile tedaj 1. 1848 dve svet pretresujoči ve-sti: Ludovik Filip, kralj francoski, je v februarju (1848) zgubil prestolj ter po-begnul na Angleško in na Dunaju je bila 13. marca (1848) razglašena ustava („kon-stitucija“) Oboje je naznanil tudi slavní maršal Jožef grof Radetzky svoji sicer mali, a krasni in hrabri armadi v Mila-nu, v svojem dnevnem povelju, v kate-rem jej je priporočal največjo previdnost. Že prej je bilo videti neko čudno giba-nje med Milančani, njih ogorčenost proti avstrijski vladi je rastla od dneva do dneva, dokler ni buknila z 18. marcom silovita krvava ustaja, ki je trajala do 23. istega, katero bi bil Radetzky tudi udušil, ali ker so Piemontezji isti čas na-povedali vojsko, ter je korakalo tudi 10.000 Švicarjev vpornim Lombardom na pomoč, se je moral pred premočjo umak-niti v znano četverokotno trdnjavo o-zemlje. (Mantova, Verona, Peschiera in Legnago.) Dozdevalo se je, kakor da so se vsi hudi duhovi zarotili, da bi Avstrijo kar ščinoma uničili. Ali neko že staro géslo se glasi: „Austria erit in vrbe ul-tima“: (Austriae est imperare orbi uni-verso), t. j. Avstrija ne bo nikdar pogi-nila. In res razvidili smo tedaj že delno vresničenje tega gésla, kajti med tem, ko so znotrajni in zunanji sovražniki hoteli Avstrijo kar izbrisati iz evropskega zem-ljevida, t. j. jo uničiti in se je moral ce-sar Ferdinand „Dobrotljivi“ umakniti iz Dunaja v svojo zvesto Tirolsko, je kora-kala v primeri s sovražnikovo majhna a krasna Radetzkyova armada od zmage do zmage in zares „v Radetzkovem taboru je bila tedaj Avstrija!“ Dá v njegovi te-daj pobožni, verni armadi, ki ni bila še okužena od prekucijskih in svobodomisel-nih idej, je našla Avstrija z božjo po-močjo svojo rešitev. (Dalje prih.)

*) Bilo jih nad 400, z dvema godbama manhinjsko in pervaško: Pis.

od slovenskih tvrdk, koji Vas gotovo potkrepljujejo solidno in dobro.

Jaz pa sem preverjen, da bi vseeno ustrajalo slovensko časopisje v Gorici brez enakih oglasov kakor tudi slovenske žganjarije brez furlanske vode.

Hribovski opacovolec.

Tomaj 29 avg. 1898. Šolske sestre so se v Tomaju naselile v svoji lastni hiši in lastni šoli. — 25. avgusta je častita mati prednica Mariborskih sester Stanislava Voh pripeljala tri sestre, namreč s. Gabrijelo Plohl, koja je prednica tukajšnji naselbini, in bo podučevala deklice v ročnih delih — s. Beatrisko Tršavec, koja prevzame I razred I a in II oddelka. — in Konstanco Vidmajer, koja bo gospodinstvo vodila. Letos toraj odprejo samo prvi razred.

Bile so častno sprejete: Fantje so napravili slavalok, in okinčali hiše s zastavami, ter streljali, da se je Kras tresel. Male in odrasle deklice so jim šle naproti do slavaloka. — Prečastni gospod dekan M. Sila, načelnik Anton Sone, gospod župan Anton Černe z vsemi svetovalci so jih čakali pri slavaloku, ter po srčnem pozdravu spremili v župno cerkev v sprejodu, kjer je bil blagoslov z Najsvetejšim.

No sedaj se je pa tukaj vse poravnalo. H. Bogu, ki je utemeljitelja krepčal, da ni opešal v svojem pretežavnem podjetju.

Frère Orban.

NOVICE.

Gorica.

Stolnim kanonikom je imenovan preč. g. Frančišek Sedej, dosedaj avorni kapelan in vodja v višjem bogoslovnem učilišču sv. Avguščina na Dunaju. Čestitamo!

Visok gost. Pri našem knezu in nadškofu je že nekaj dni nadškof zadarski Rajčević.

Kanonična vizitacija in birmovanje bode v kanalski dekaniji: 7. sept. popoldne v Plavah (brez birme), 8. sept. v Kanalu, popoldne v Desklah, 9. sept. v Gorenjempolju, 10. sept. v Zapotoku, 11. sept. pri Marijinem Celju, 12. sept. na Srednjem, 13. sept. v Ročnju, popoldne v Avčah, 14. sept. v Levpi, 15. sept. v Kalu, 16. sept. na Banjšicah in 17. sept. v Lokovcu. Pri Marijinem Celju bode isti dan navadni veliki shod.

Petje v goriških cerkvah. K temu poglavju nekaj iz Placuta. Minilo je leto odkar je bil nastavljen novi organist — signor Seghizzi. Naš list je poročal s kakim hrupom so ga vpeljali, da, na ramenih nesli, v cerkev sv. Vida. Vsak je pričakoval, da bo to moč, kateri proslavi sebe in farno cerkev in svoj zbor pred celim svetom. Kako smo se varali. Kdor gre k maši v cerkev sv. Vida, posebno ko slovensko pojejo, težko pojde v drugič. Izbral pa si je slavni organist cel — kvartet, od katerega poljubno pridejo posamezni glasovi. Petje je petje — ulice. Izgovarjanje naših slov. pesem je skrunjenje, smešenje našega jezika, katerega le toliko znajo, da zabavljajo Slovencem. Pri tem petju — pardon vpitju — mine človeka vsa pobožnost. Bridka resnica. 18. avg. dan cesarjevega rojstva bila je sv. maša z ogledom. Prišel je slavni zbor, kateri se je celo med mašo podvojil. Pri začetku maše namreč je bil 1 pevec (reci eden), k polovici je prilezel še drugi. Cesarjeve pesmi se ve niso zapeli, ker je ne znajo, ali nečejo znati. Koliko lepše je bilo, ko so pele prejšnje pevke, katere izborna pojejo sedaj pri sv. Ignaciju. In vendar je lepo petje, katero vabi ljudi in vzbuja pravo pobožnost. Tako je kjer židje vtikajo svoj krivi nos povsod in vse vladajo. Zakaj imamo sploh Cecilijansko društvo? Za mesto ne obstoji? Kaj mislijo cerkvena predstojništva? Placutar.

Prošnja. — Vodstvo svetogorskega svetišča prosi vse tiste duhovnike, ki se žele udeležiti skupnega obeda, dne 6. septembra o priliki Cecilijanske slavnosti, da se prej pri vodstvu oglase.

Premeščenje. Mihael Staininger, vodja gospodarskega ravnateljstva v Solnogradu, je premeščen v Gorico kot vodja gozdarskega urada; ob tej priliki je dobil častni naslov: dvorni svetnik.

Katoliškimi časopisom. Večkrat čitamo v „Ecu del L.“ pa tudi slovenskih kat. listih take-le besede: Togliano dal „Corriere“ di Gorizia di Fogliano dal „Piccolo“, „Slovenski Narod“ piše itd. Nato prepisujejo cele članke iz teh listov. Nočemo podtikati slabih imenovanj, če tudi strogo obsojamo počenjanje.

To je najboljša reklama za judovske in brezverske liste. Če so škofje obsodili „Corrierja“, če so škofje obsodili „Slovenski Narod“ itd., veljaj to tudi za

katoliške časopise. Vse druge je, ako jih navajamo, da iz njih ljudstvo podučujemo. Čitajoče ljudstvo sodi tako-le: kupimo rajše „Corrierja“ ali „Piccola“ da bomo izvedeli resnico iz pristnega vira. Ali ni to najboljša reklama? Poboljšajmo se tedaj tudi v tem!

Strah. Po vsem mestu bilo je zadnje dni govorjenje o strahu na starem pokopališču. Različne vesti so raznašale in pretvarjale razgrete domišljije. Vsak si je groznil slikal javkanje, katero se je razlegalo iz sredine pokopališča. Skrivnostni glasovi so se ponavljali. Ljudje so v gruclah hodili o polnočnih urah poslušat žalostno javkanje „duha“. Prišla je tudi policija pogledat kdo vznemirja duhove. Slednjič se je posrečilo „panati“ duha i vlovili so na strehi kapelice — s o v o.

Novi častni znaki. — Povodom svojega jubileja je naš presvetli cesar ustanovil spominsko svetinjo za člene oborožene sile in orožništva, ki so služili v vojski ali orožništvu v dobi vladanja sedanjega cesarja, to je od 2. decembra leta 1848. do 2. decembra 1898. V posebnih pravilih so označene vse tiste osebe, ki imajo pravico do te svetinje.

Nadalje je ustanovilo Njegovo Veličanstvo jubilejsko svetinjo za vse one osebe, ki so v rečeni dobi služile v civilni državni službi kakor uradniki ali slugi. In slednjič posebno „častno svetinjo“ za 40 letno zvesto službovanje.

„Corriere“ se je spomnil dr. Mahniča, krškega škofa. Do sedaj ga je imel za „clericalone ad oltranza“; zdaj pa vidi, da je „non meno un propagandista sloveno, sempre ad oltranza“ in da bi ne mislili, da ima on — „Corriere“ — besno navado, soditi škofo in duhovnike (o joj, lesica), priobči doslovno kaj piše o škofu dr. Mahniču — „N. Fr. Presse“. Kaj ne, „Corriere“ jo je zadel.

Zidovske sanje. „Corriere“ je prinesel novico, da so duhovniki v stolni cerkvi predgali o savi na starem pokopališču ter s tem učili ljudi prazne vere. Vsaki pameten človek ve, da to ne more biti res, ampak, da se je o tem le sanjalo Luzzattu ali Gentiliju ali Michlštädterju ali Morpurgu ali pa celo nežnemu Adlersteinu! Škoda pa, da takim sanjam le preradi verujejo laški Goričani.

Tatvina. Dne 17. avg. ob eni popoldni so vdrli neznani uzmoviči v čevljarnico g. Kumarja Edvarda v Kojkem. Ropot je zbudil hišne, ki so na vse drugo prej mislili nego na tatove. Gospodar slednjič stopi z lučjo, da pogleda, kaj pomeni ropot o taki uri. Prestrašen vidi da so se prikradli tatovi skozi šipe, katere so z malto zamazali, da so se zdrobili brez ropota. Odnegli so nekaj novih čevljev, usnja, podplatov, nekaj blaga za obleke. Škode so napravili okoli 20 gld. Za spomin so pustili na dvorišču prazno vrečo in 2 močni poleni. — Isti večer so odnesli, tudi v drugi hiši ponošeno obleko.

Demokrat v Mirnem. Iz Ljubljane je prišel nek demokrat v Miren, misleč da se bodo Mirenci z veseljem oprijeli njegovih naukov. Toda mož se je varal. S svojimi nauki jo je bridko skupil in uvidel, da za rudečkarje v Mirnem ni ugodnih tal.

Shod slovenskih visokošolcev. Veselili smo se dijaškega shoda, ker smo bili skoraj prepričani, da se letos slovenski visokošolci združijo v skupno organizacijo, ter isto zgrade na zdravni podlagi. Veselili smo se tega shoda, ker smo pričakovali, kakor se nam je zagotavljalo, da letos slovenski visokošolci načeloma zavrzajo dvoboj ter tako priznajo krščansko načelo in omogočijo skupno organizacijo s krščansko mislečim dijaštvom.

Toda varali smo se, bridko varali. Na tem shodu se je očitno pokazalo, da večina slovenskih akademikov je zapustila ono stališče, katero zavzema naš narod, namreč krščansko stališče. Z veliko večino so zavrgli predlog g. stud. med. Breclja: „Na obedijskem shodu zbrani visokošolci in abiturijentje zahtevajo, naj se v „Savina“ pravila pripiše dostavek, da društvo deluje na krščanski podlagi.“

Zavrgli so tudi drugi predlog, naj se slovensko dijaštvo organizuje v smislu resolucij vseslovenskega shoda.

Tako je ogromna večina slovenskih akademikov pokazala, da o krščanski podlagi noče ničesar slišati.

Jurist suklje je naravnost izjavil, da oni ne bodo odstopili od svojih načel nikdar in nikjer.

Kar velja za svobodomiselnega akademika, to menimo velja tudi za krščansko misleč dijaštvo. Zakaj, da bi bili ravno oni morali žrtvovati svoja načela zakaj se jih je grdilo radi njih načel?

Zato je g. Hribar pač naravnost nesramno krščansko misleče dijaštvo stavil v nasprotje s presvetlim knezom in škofom. Našim akademikom je gotovo v zadoščenje, da je vladika ljubljanski očitno povdarjal veselje, da se je kršč. misleče dijaštvo prav vrlo postavilo na branik pravih narodnih koristij, zakaj le odločno krščanska načela morejo rešiti naš narod pogube. Avete capito g. Hribar!

Krščansko mislečim akademikom pa kličemo: Živeli, le vrlo naprej za pravdo sveto. Naj vas objedajo in grde, vi pa neustrašeni delujte na edino pravi krščanski podlagi!

Živela svoboda! Svobodoljubni dr. Iv. Tavčar, ki na polna usta dijakom oznanjuje svobodomiselnost, izposloval je kot deželni odbornik pomočjo dr. Schafferja ukor g. dr. Gregoriču ter nalog, da mora izstopiti iz konsorcija „Slov. Lista.“ Za njim je prišel na vrsto č. g. kurat Koblar, ki je dobil od kranjskega drž. odbora strog ukor, ker je bil sotrudnik pri „Slov. Listu“, in ukaz, da mora izstopiti iz konsorcija „Slov. Lista“ ter opustiti vsako sodelovanje pri listu. Takim tiranskim načinom svobodoljubni dr. Tavčar maši usta političnim nasprotnikom. Ali si more živa duša misliti hujše tiranstvo? Živela Tavčar in svoboda!?

Kako sodi g. župan Ivan Hribar o krščanstvu in katoličanstvu? Pri banketu slov. visokošolcev je imel g. Ivan Hribar kaj kuriozno napitnico. Mej drugim je dejal, da je mej nami preveč katoličanstva in premalo krščanstva, ter da je krščanstvo samo klic na boj. Sicer previdni g. župan je tukaj nepričakovano razkril svoje misli, in to morda bolj, kakor mu je že danes všeč.

Iz Volč. Prejeli smo dopis ali bolje dva dolga dopisa, katera povsem resnično slikata in bičata neznosno nemarnost, katera neče sama sebi dobrega. Malenkostni oziri, osebnosti prevagujejo — lepa občina pa hira v letargiji. Nauk dopisov, katerih ne moremo priobčiti, ker bi nam uzele pol lista, naj bo: „V slogi je moč“. Ta nauk posebno z ozirom na 2 mlekarice v eni vasi priporoča naš list svojim Volčanom!

Nova pošta. Trgovinsko ministerstvo dovolilo je za občino Grgar nov poštni urad in za Čepovan vozno pošto. Poštni urad v Grgarju in vozna pošta čepovanska začneta posloovati z novim letom.

Razpis štipendijev. Razpisuje se štipendij 300 gld. iz „ustanove Njegove ekscelencije grofa Franceta Coronini-Cronberg, deželnega glavarja, v spomin štiridesetletnice vladarstva Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I.“

Pravico do tega štipendija imajo ubogi dijaki, obiskujoči kako avstrijsko visoko šolo (vsencilišče, tehniko, visoko kmetijsko šolo), ki so pristojni v kateri občini poknežene grofije goriško-gradiške, brez razločka verespoznanja in narodnosti. — Prošnje s potrebnimi pričevali naj se predložijo deželnemu odboru do konca septembra 1898.

Vseslovenska delavska slavnost. Blagoslovljenje zastave „slov. krščansko-socialne zveze“ ob priliki vseslovenskega delavskega shoda izvršil bode v svoji veliki prijaznosti sam knez in škof dr. Anton Bon. Jeglič. Tudi govor v nunski cerkvi ob tej priliki prevzel bode Presvetli.

Vseslovenska delavska slavnost. Vspored vseslovenskega shoda kršč. socialnih delavcev in slavnosti blagoslovljenja zastave „Slovenske kršč. socialne zveze“ se je določil tako-le: V soboto, dne 17. septembra: Ob polu 8. uri zvečer sijajna bakljada po mestu z godbo, sere-nada presvetlemu g. knezoškofu in blagorodni kumici gospej Pollakovi. Po serenadi priredi na vrtu Virantove restavracije „Slov. kršč.-socialna zveza“ večer na čast došlim gostom. V nedeljo, dne 18. septembra: Ob 8. uri zjutraj zbero se društva na Turjaškem trgu pred „Kato-liškim Domom“, odkoder odkorakajo z godbo na čelu v nunske cerkev. — Blagoslovljenje zastave, govor, sv. maša. — Obhod po mestu. — Slavnostno zborovanje v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. — Skupni obed pri „Virantu“. — Po obedu ogledovanje mesta. — Ob polu 4. uri popoldne na okrašenem Virantovem vrtu velika ljudska veselica v proslavo jubileja Njegovega Veličanstva cesarja s sodelovanjem raznih pevskih društev, godb, prologom, slavnostnim govorom, šaljivo loterijo itd. — Vstop udom slavnih društev brezplačen. Podrobni vspeled sledi. — Slavna društva se prosijo, da nemudoma naznanijo svojo vdeležbo in točno zabeležijo število vdeležencev in čas dohoda glavnemu tajniku g. Luki Smolnikarju, stolnemu vikarju v

Ljubljani. Udeleženci, ki žele prenočišča, naj to pravočasno naznanijo. Društva, ki imajo zastave, naj naznanijo, ako se slavnosti udeležijo z zastavo. Slavna, pevska društva se opozarjajo, da morajo pevske točke, katere nameravajo peti, tudi naznaniti poleg udeležbe pristojnim oblastvom. Prošijo se, da pevske točke ob enem naznanijo tudi pripravljalnemu odboru. Če kako društvo pomotoma ni prejelo vabila, prosimo je oproščenja in blagohotnega obveščenja. Na naši slavnosti je vsakdo dobrodošel, kdor slovensko čuti in pošteno misli. Slavnost naša bodi slavnost slovenskih mas. Za posameznike veljajo objave v časopisih. Na svidenje 17. in 18. septembra v Ljubljani. Slavnostni odbor.

„Kmetijska čitalnica“ v Podmelcu priredi v proslavo 50letnice Nj. veličanstva, cesarja Franca Josipa I., v nedeljo 4. septembra zvečer ob 7. uri, veselico z lepim vspeledom. Udarijal bode vrli domači tamburiški zbor.

Službeni razpis. Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici je začasno oddati službo pristava z letno plačo 800 gld. in 200 gld. stanovnine.

Če bo po preteku ednega leta deželni odbor s službovanjem zadovoljen, ukrene stalno podelitev službe in od tistega časa naprej bodo pristojali 10 odstotni plačni poviški do dopolnjenega 20 leta službe in se bodo vštela leta za penzijo po določilih, kakoršna veljajo za deželne uradnike.

Prosilcem je predložiti dotične vloge do konca septembra t. l. z dokazi učiteljske sposobnosti za kmetijske šole, popolnega znanja slovensčine in avstrijskega državljanstva. Ako prosilec še ni vsposobljen za učitelstvo mora se obvezati, da prestane dotični državni izpit tekom poskusnega leta.

Izlet na posestva v Monasteru pri Ogleju na ogled nasadeb ameriških trt in vinogradov, nasajenih z ameriški cepljenimi trtami.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici obvešča svoje člane, pa tudi druge posestnike, kmetovalce in kmete, da priredi dne 4. septembra t. l. vsled povabila gospoda barona Evgenija Ritterja pl. Zahony izlet na njegova posestva v Ronkah pri Tercu, v Belinju pri Ogleju in v Monasteru.

Vlak se odpelje ob 7. uri 10 m. zjutraj z goriške postaje do Tržiča in od tam do Červignana, kamor dospo ob 8^{1/2} predp. Od tod se popeljejo izletniki na vozovih, ogledat si nasadbe in vinograde v Ronkah pri Tercu, kjer bodo tudi videli, kako se s posebnim plugom razorava zemlja za napravo novih vinogradov. Iz Ronkov krene družba v Monastero; tam dospo okoli 10. ure predp. in se okrepča pri zajuterku, ki ga ponudi gosp. baron E. Ritter, potem se pa odpelje v Belinjo pri Ogleju, kjer si ogleda obširne nasadbe ameriških trt in trtnice z bilfami in ceplenke na ameriških podlagah.

Iz Belinja se lahko povrne vsakdo v Červignan ter se posluži za povrat v Gorico vlaka, ki odhaja ob 2.15 pop. ali onega ob 4.55 pop. ali pa nedeljskega ob 9.20 zvečer.

Kdor bo pa želel ogledati si kleti, mlekarico in vinograde v Monasteru, stori to lahko isto popoldne, a ustavi se pri kosilu v Ogleju in se vrne v Gorico od postaje v Villa Vicentini.

C. kr. kmetijsko društvo je prosilo južno in furlansko železnico, da dovoli olajšano voznino za vožnjo tja in nazaj.

Ako bi bilo dne 4. septembra zelo neugodno vreme, odloži se izlet in se priredi naslednji praznik dne 8. septembra t. l.

C. kr. kmetijsko društvo vabi vse tiste, ki se zanimajo za trto-rejski napredek, naj se mnogobrojno udeležijo poučnega izleta. Tisti pa, kateri bi se hoteli udeležiti izleta z lastnimi vozovi, naj vedo, da je prihod v Ronkah pri Tercu določen okoli 8.45 predpoludne. Slednjič bodi še omenjeno, da se slovenskim izletnikom razloži in pojasni vse v njih materinski.

Priporočamo prav posebno vinorejskim društvom, naj ne zamude te izredno ugodne prilike, ampak naj pošljejo vsako po nekoliko svojih razumnih in za trto-rejski napredek unetih članov, ogledati si prezanimive Ritterjeve nasadbe, katere so zares uzorne in vredne, da jih posnemamo zlasti zdaj, ko nam od vseh strani silijo najstrastnejši sovražniki v naše vinograde.

Nov poštni urad so odprli v St. Petru ob Soči.

Za Alojzijevišče XII. izkaz 1898. Preč. gg. M. Ivančič 10 gl., Jos. Godnič 10 gl., vesela družba pri Marijinem Celju 5 gl. (toliko tudi za šolski dom), „Ofer“ v Stjaku po preč. g. F. Ceket-u 6 gl. 50 kr. Darilo hranilnice v Cerknem po

preč. g. dek. Murovcu 10 gl., Volilo preč. g. t. Fr. Sitarja, župnika 20 gl. Pri novi sv. maši č. g. Ant. Grbca v Smarjah nabrali in zamorec požrl 11 gl. 52 kr., pri novi maši č. g. Henrika Černigoja nabrali gospici Anica Černigoj in Olga Mrevlje in zamorec požrl 17 gl. 28 kr., Delež št. Peterske tombole po veleč. g. dr. A. Gregorčiču drž. poslancu 100 gl., č. g. Frančišek Kodrič na Trnovem 2 gl. 10 kr. — Vsem dobrotnikom prisrčna hvala! Č. g. novomašnikom: Ad multos annos!

Trst-Istra.

Umril je v Voloskem g. Andrej Stanger, posestnik in lastnik ladij, ter oče poslancu dr. Stangerju. — Na Proseku je umrl tamošnji učitelj g. Ivan Štrukelj. V. m. i. p.!

Tržaški Slovenci imajo hud boj z uradniki na poštah, ki nočejo ali pa tudi res ne znajo slovenskega jezika. Dnevoma tržaška „Edinost“ poroča o skrajno žaljivem nastopanju poštarnikov v Trstu. — Čas skrajni je že, da višja oblast tem gospodom stopi malo na prste.

Pomenljiva brzjavka. Značilna za tržaške razmere je brzjavka, katero je bivši finančni ravnatelj dr. Schuster odposlal svojemu nasledniku pl. Zimmermannu. Brzjavka se glasi: „Čestitam Vam srčno ob imenovanju. Vaša osebnost je popolno zagotovilo nepristranske uprave, kakor tudi boja proti vsaki korupciji in protekciji, katero poskušajo tudi mogočnejši.“ Oj kak žalostno je to!

Tržaški patrijotje. Na godovni dan našega presvetlega cesarja se je odpeljala lepa družba tržaških občinskih svetovalcev dopoldne — v Italijo. Seveda je bil to le goli slučaj!?

Vedno Zola. V Trstu so ustanovili društvo z imenom zloglasnega, umazanega pisatelja francoskega Emilija Zola. Kakšni pač morejo biti nameni društva, ki si je nadelo tako ime.

V Rojano so ustanovili kmetijsko podružnico. Pravila so že potrjena. Za ta kraj je posebno potrebno, da se slovenski kmetje osamosvoje.

Nenaravna grba. Neki stražar v novi luki je videl moža, ki je imel nekam neobičajno grbo. Prijemši ga za isto, čutil je čudne oblike, popolnoma podobne steklenici. In res, mož je imel skrite 4 steklenice likerja, katere je vzel na parniku „Samos“, hoté jih nesti zganjarju Calafattiju, ne da bi plačal užitinski davek za iste.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku vabi na veliko slavnostno desetletnico in blagoslovljena zastave, kateri kumuje preblagorodna gospa Felicita Gorup, soproga deželnega poslanca, ki bode v nedeljo dne 4. septembra 1898. s sodelovanjem sledečih pevskih društev: „Ljubljana“ iz Ljubljane, „Danica“ iz Kontovelja, „Adrija“ iz Barkovelj, „Zarja“ iz Rojana, „Slovansko pevsko društvo“ in „Kolo“ iz Trsta, „Nabrežina“ iz Nabrežine, „Zvon“ iz Opčin, „Pevsko in bralno društvo“ iz Lonjer-ja, „Skala“ iz sv. Križa ter pevska zbor iz Bazovice in Padriča. — Pri slavnosti svirala bode veteranska-sokolska godba iz Prvačine. Pri banketu stane kuvert 1 gl. — Vstopnina h koncertu 30 kr. za osebo, sedež 10 kr. — Za vsako točko plesa bode plačati 10 kr. — Prijave za banket se sprejmejo le do dne 2. septembra. — Društva, ki se vdeležijo slavnosti naj blagovolijo naznaniti število členov odboru „Hajdriha“ vsaj do 1. septembra, da jim prihranimo prostore pri slavnosti. — Razpored veselice je prav zanimiv.

Čisti dohodek je namenjen z jedno polovico v prid društvu „Hajdrih“ a z drugo v podporo družinam okoličanov zaprtih radi volilnih izgrediv. Glede na blag namen priporoča se blagodarost slavnega občinstva.

Od sv. Antona pri Kopru. Preljeli smo daljši dopis o žalostnih razmerah v tamošnji občini. Radi pomenjkanja prostora moramo ga opustiti. Nasprotno, katerega je kriva skoraj vedno le neizprosna trimoglavost je tudi tu veliko škodilo. Podivjanjede med mladino raste, tako da še, ko gre od službe božje, da še celo pri pogrebih je človek v nevarnosti. Ali ni treznih mož, kateri bi spoznali, da bodo še njih otroci radi tega nosili žalostne posledice!?

Poziv! na predbrojku, odnosno pretplatu na „Dušobrižnik“ za godinu 1899. — Cijena 8 kr. (4 for.). — Buduče godine uz propovijedi na nedelje i blagdan, te nacrte istih, biti će priložene korizmene i svibanjske, a posebni prilog: tumačenje katehizma u obliku duh. govora i to: I. knjiga u 70 kraćih razlaganja, dok II. knjiga opširnih. Obje će iznositi oko 35 tiskanih araka. — Pretplatnici „Dušobrižnika“ dobiti će ovaj prilog gratis, dok drugi za cijenu godišnje skoro

pretplate. — Dakle je vrijedno biti pretplatnikom ovoga lista, jer: 1.) dobiva gradju propovijedi; 2.) besplatno toli potreban prilog i; 3.) postaje (indirecte) prinosioc za obnovu najslavnijega (600 god.) u Hrvatskoj svetišta Bogorodičina; — pak stoga budi ovo toplo preporučeno dušobrižnom svećenstvu i vjeroučiteljima i dr. — Da se za vrijeme naklada udesi, pozivamo nove predbojnik, da se čim prije dopisnicom oglase!

Nadalje preporučamo: „Ružičnjak“ sv. Franje Serafskoga, ilustrovani list za katol. puk. — Cijena samo jedna kr. za cijelu godinu.

Izlaze oba lista svaki 15 dan mjeseca.

Uredništvo:

z. p. Sušak-Trsat (Hrvatska).

Izjavljamo, da ne vč. g. kurat ne kapelan ročinski nista pisala dopisa „Iz Ročinja“ v 22 številki našega lista.

Listnica ured: G. Andr. Gerbič v Ročinju: Popravka ne moremo priobiti, ker ni stvaren in ničesar ne popravlja.

Glasba.

Dvanajst mašnih pesmi za mešan zbor. Zložil Ign. Hladnik (kapiteljski kapelnik v Novemestu) Op. 35. V Ljubljani. Založil skladatelj. Tiskarna I. Blaznikovih naslednikov. Cena partiturne in 4 glasov 1 gl.

Pesmi v tem zvezku so melodijozne in se bodo prikupile pevcem in organistom. Modulacije v njih niso omahljive in izpeljava glasov ne bode prizadevala pevcem težko. Omeniti pa mi je postojanja v harmonizaciji: a. Zadržek ne sme dalje trajati kakor priprava, t. j. disonanca h konsonanci. Čudno se sliši v 1. št. v 2. taktu polovna glaska (devetica h), kateri je priprava le osminka h. To je hiba, na katero se pri nas kar nič ne ozira; da-si je zadeva v vsakem harmonijoslovji pojasnjena. „Der Vorhalt kann länger als die Auflösung, aber nicht kürzer sein.“ Glej Harmonielehre von H. Starcke. b. Namesto vpeljave akorda z dvema disonanci bolje je postaviti triglas. c. Enakobežni skoki iz oktave v kvinto in nazaj se slišijo prazno, ako te ne prezentujejo toniko in dominantno in obratno. d. Ravnotežne kvinte so itak prepovedane; med zunanjimi glasovi kakoršne so v 6. št. v 13. taktu pa so celo trde. e. Disonance naj bodo vselej pravilno pripravljene in razvezane. f. Izpuščati važne intervale v septakordih je le tam dovoljeno, ako pri razvezi drugi glasovi nedostatek izravnavajo. Delo 35 rad priporočam.

Ecce sacerdos magnus za mešan zbor s spremljavo orgel ali orkestra, zložil Ign. Hladnik. Op. 37. Založil skladatelj. Tisk Blaznikov v Ljubljani. Cena 30 kr.

To je zares veličastna in lepa skladba, katero diči prednost, da je povsem mojsterski izdelana. Glasovi in spremljava vse se vjema v lepi skupnosti in skladatelju je čestitati na tej lepi skladbi, katera sicer ni lahka a zato tudi ni plitva in vsakdanja. Trud, ki ga bodo imeli pevci z učenjem te častitljive skladbe, se bo hvaležno poplačal. Priporočam skladbo iskreno.

Glasi radosti. I. Iubilejska kantata, 2. Moja Avstrija. Povodom petdesetletnega vladanja Nj. Veličanstva Fran Josipa I. Za moški zbor in (sopran in alt ad libitum). Uglasbil Janez Laharnar, (org. na št. Viskigori (Pošta Slap nad Idrijo Primorsko). V Ljubljani 1898. Založil skladatelj. Tisk I. Blaznikovih naslednikov. Cena 23 kr.

Skladatelj je v glasbi nenavadno izobražen in kar je še več, je to, da mu je bilo dano že v zibelki vezilo spretnosti v skladanju. Zatorej rad in veselo priporočam vsako skladbo, ki pride izpod

Štev. 631

op.

Razglas

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavil II. četrtleta t. j. mesecev

aprila, maja, in junija 1897

začne v

ponedeljek, dne 5. septembra 1898.

in se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavnice

in z njo združene hranilnice.

V Gorici, dne 5. maja 1898.

spretnega njegovega peresa. Kantata je krepka, lahka in tako spretno pogojena skladba, da bo šla pevcem iz srca, poslušalcem pa v meso in kri. Ker teče naravno in veličastno, poleg tega pa je v narodnem duhu zložena, zato bo postala popularna. Tudi druga pesem je tako dobro zložena, dasi je težko želeti, da se sedila primernejše glasbe. Sezite torej po cenem in čedno tiskanem zvezčku!

D. Fajgelj.

VNARSKO IN SADJARSKO DRUŠTVO

ZA BRDA

GORICI

Prodaja naravne in pristne briske pridelke

po zmernih cenah.

Zaoga pristnih briskih vin: burgundeca

rizlinga, modre frankinje

in druge.

DESERTNA VINA

Sedež društva je v Gorici, ulica

Barzellini št. 20.

Odlikovan fotografski atelier

ANT. JERKIČ

v Gorici

na Travniku št. 11,

poddružnica v Trstu na Akvedotu šte. 25

priporoča se svojim rojakom v mestu in na deželi.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: Francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorušice (Senf) ter drugo u to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmerni cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin

trgovca v Semeniški ulici št. 1

v hiši, kjer je „Trgovsko-obrtno-zadruga“.

Franc Palik

v GORICI — Nunska ulica št. 17 — GORICI

Izdeluje po najnovejšem načinu ali sistemu stiskalne stroje za grozdje in sadje. Vijaki so iz najboljšega jekla, podnožje ali stojali z vlitiga železa. Jamči naj bolj in točno postrežbo. Lastni izdelki.

Cene in velikosti stiskalnic po velikostih koša.

Koš za litrov 200 razdeljen na 2 dela 95 gl., koš za litrov 320 razdeljen na dva dela 118 gl., koš za litrov 350 razdeljen na 2 dela 126 gl., koš za litrov 600 razdeljen na 2 dela 160 gl., koš za litrov 800 razdeljen na 4 dele 190 goldinarjev.

Slovenska trvdka ustanovljena l. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo št. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, olje vseh vrst za jedilo,

za stroje, ribje mast za strojarje itd.

Glavna zaloga kave sv. Cirila in Metoda

za Primorsko, Trst, Istro in Dalmacijo.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJED C & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — GORICA

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in ploščevine raznega obrtniškega, poljedelskega, vinogradskega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; pripoznano najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega acalon in terescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni!

Vsako naročilo izvrši se nemudoma in vestno!